

Cu privire la acțiunile procesuale care pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent pînă la declanșarea urmăririi penale

Întru respectarea practicii uniforme privind aplicarea legislației procesual penale, care reglementează ce acțiuni procesuale pot fi efectuate din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni pînă la declanșarea urmăririi penale, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție explică următoarele:

Restabilirea ordinii de drept, prin aplicarea sancțiunilor penale celor care au săvîrșit fapte prejudiciabile, se realizează prin intermediul organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată în cadrul procesului penal.

Potrivit art. 1 alin (1) C.proced.pen. *procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîrșirea unei infracțiuni*. Astfel, pentru declanșarea procesului penal și, ca urmare pentru începerea activității organelor de urmărire penală sau a procurorului, în toate cazurile, această activitate este determinată de încunoștințarea organelor competente din sursele prevăzute de art. 262 și 273 C.proced.pen. despre săvîrșirea sau pregătirea pentru săvîrșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal. Actul respectiv constituind și punctul de plecare al procesului penal fără care acesta nu poate începe. Deci, sesizarea are valoarea atît a elementului informațional cît și a temeiului legal de declanșare a procesului penal.

În art. 274 alin. (1) C.proced.pen. se stabilește că organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art.262 și 273 dispune în termen de 30 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvîrșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informînd despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.

Norma amintită în alin. (2) arată că în cazul în care organul de urmărire penală sau procurorul se autosesizează în privința începerii urmăririi penale, el întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la infracțiunea depistată, apoi, prin ordonanță, dispune începerea urmăririi penale.

În legătură cu termenul vizat de *30 de zile* se pune întrebarea privitor la acțiunile de urmărire penale pasibile a fi efectuate și, implicit, garanțiile drepturilor persoanelor implicate în procesul penal pînă la declanșarea urmăririi penale.

Legiuitorul în art. 279 alin.(1) C.proced.pen. permite efectuarea acțiunilor procesuale doar în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale și numai după înregistrarea sesizării cu privire la infracțiune.

Acțiunile de urmărire penală pentru efectuarea cărora este necesară autorizarea judecătorului de instrucție, precum și măsurile procesuale de constrîngere pot fi realizare doar după pornirea urmăririi penale, dacă legea nu prevede altfel.

La fel, reieșind din prevederile art.1321 alin.(1) C.proced.pen. măsurile speciale de investigați reglementate de Secțiunea a 5-a, Capitolul III din C.proced.pen. pot fi efectuate numai în cadrul urmăririi penale.

Ținând cont de prevederile art.art. 142-153 C.proced.pen. pînă la începerea urmăririi penale nu poate fi dispusă și efectuată expertiza.

Analizînd prevederile C.proced.pen. desprindem, că din momentul sesizării sau autosesizării pînă la darea ordonanței de începere a urmăririi penale, înăuntrul acestui termen, organul de urmărire penală poate efectua doar acțiunile procesuale prin care nu este adusă atingere drepturilor părților.

În fond, se vor efectua acțiunile ce nu suferă amînare în scopul constatării *bănuielii rezonabile*.

La modul concret, din momentul înregistrării sesizării cu privire la infracțiune și pînă la darea soluției de începere a urmăririi penale, pot fi efectuate:

- a) *audierea martorilor;*
- b) *cercetarea la fața locului;*
- c) *prezentarea spre recunoaștere;*
- d) *experimentul;*
- e) *examinarea corporală;*
- f) *examinarea cadavrului;*
- g) *constatarea tehnico-științifică și medico-legală.*

Acțiunile respective se pot desfășura fără antrenarea făptuitorului.

Efectuarea altor acțiuni procesuale, cu excepția celor enumerate mai sus, pînă la începerea urmăririi penale nu se admite, sub riscul excluderii probelor (datelor) în baza art. 94 alin. (1) pct. 8) C.proced.pen.

Organul de urmărire penală și procurorul se vor conduce de constatările CtEDO în Cauza *Anușca c/Moldovei privitor la investigarea inadecvată a suicidului* (18.05.2010).